BENDROJO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. gegužės 12 d. *

Byloje T-432/05

EMC Development AB, įsteigta Liuleo (Švedija), atstovaujama advokatų M. Elvinger ir W.-N. Schelp,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, iš pradžių atstovaujamą É. Gippini Fournier ir B. Doherty, vėliau É. Gippini Fournier ir J. Bourke,

atsakovę,

* Proceso kalba: anglų.

dėl ieškinio, pareikšto dėl 2005 m. rugsėjo 28 d. Komisijos sprendimo SG-Greffe (2005) D/205249, kuriuo atmetamas ieškovės pateiktas skundas prieš Europos Portlendo cemento gamintojus, Europos cemento asociaciją (*Cembureau*) ir Europos standartizacijos komitetą (ESK) dėl Europos cemento rinkos, panaikinimo,

BENDRASIS TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas M. Vilaras, teisėjai M. Prek ir V. M. Ciucă (pranešėjas),

posėdžio sekretorė C. Kantza, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. gegužės 6 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Teisinis pagrindas

A — *Direktyva 89/106/EEB*

1 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 89/106/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su statybos produktais, derinimo (OL L 40, 1989, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 9 t., p. 296), iš dalies pakeista 1993 m. liepos 22 d. Tarybos direktyva 93/68/EEB (OL L 220, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 12 t., p. 173), be kita ko, siekiama pašalinti laisvo statybos produktų judėjimo apribojimus. Pagal Direktyvos 89/106 1 straipsnio 2 dalį šioje direktyvoje vartojama sąvoka „statybos produktas“ – tai „bet koks produktas, kuris yra pagamintas ir skirtas nuolat įmontuoti statiniuose, tarp jų ir pastatuose ir inžineriniuose statiniuose“. Pagal Direktyvos 89/106 2 straipsnio 1 dalį ir 3 straipsnio 1 dalį valstybės narės imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad statybos produktai galėtų būti teikiami rinkai tik su sąlyga, jeigu jie tinka numatytam tikslui, tai yra, jų charakteristikos yra tokios, kad statiniai, į kuriuos jie bus įmontuojami, surenkami, pritvirtinami arba instaliuojami, gali, jeigu jie tinkamai suprojektuoti ir pastatyti, tenkinti esminius

reikalavimus, išdėstytus šios direktyvos I priede, kai tiems statiniams tokie reikalavimai numatyti norminiuose aktuose.

2 Direktyvoje 89/106 numatytas techninių specifikacijų, kurių laikantis preziumuojama, remiantis jos 4 straipsnio 2 dalimi, kad yra laikomasi esminių reikalavimų, rengimas. Pagal šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalį ir 9 straipsnio 3 dalį šios specifikacijos gali būti būtent Europos standartizacijos komiteto (ESK) priimti suderinti standartai arba valstybių narių įgaliotų įstaigų suteikti Europos techniniai liudijimai.

3 Pagal Direktyvos 89/106 4 straipsnio 2 dalį ženklas „CE“ rodo, kad statybos produktai, be kita ko, atitinka nacionalinius standartus, perkeliančius į nacionalinę teisę suderintus standartus, į kuriuos nuorodos buvo paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, arba, kad jie atitinka Europos techninį liudijimą. Pagal Direktyvos 89/106 4 straipsnio 2 dalį ir 6 straipsnio 1 dalį valstybės narės leidžia tiekti į rinką arba naudoti jų teritorijoje produktus, kurie atitinka šią direktyvą ir kurie pažymėti šiuo „CE“ ženklu.

4 Pagal Direktyvos 89/106 7 straipsnį suderintus standartus nustato Europos standartų organizacijos pagal Europos Bendrijų Komisijos suteiktus įgaliojimus, pasitarusios su šios direktyvos 19 straipsnyje numatytu statybos nuolatiniu komitetu. Taip nustatyti standartai privalo būti formuluojami kiek įmanoma pagal eksploatacines produktų savybes, atsižvelgiant į aiškinamuosius dokumentus. Europos standartų organizacijoms nustačius standartus, Komisija paskelbia nuorodą į juos *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

5 Pagal Direktyvos 89/106 8 straipsnio 2 dalį Europos techninis liudijimas gali būti ypač suteikiamas produktams, kuriems nėra nustatyto nei suderinto, nei pripažinto nacionalinio standarto, ir nėra įgaliojimo suderintam standartui, ir Komisija nutaria, kad

galimybės rengti standartą nėra arba dar nėra; arba produktams, kurie gerokai skiriasi nuo suderintų arba pripažintų nacionalinių standartų.

B — *Komisijos gairės dėl EB 81 straipsnio taikymo horizontalaus bendradarbiavimo susitarimams*

6 Komisijos gairių dėl [EB] 81 straipsnio taikymo horizontalaus bendradarbiavimo susitarimams (OL C 3, 2001, p. 2; toliau – gairės) 6 skyriuje, kuriame reglamentuojami susitarimai dėl standartų, numatyta:

„6.1. Sąvokos apibrėžimas

159. Svarbiausias standartizavimo susitarimų tikslas – nustatyti techninius ar kokybės reikalavimus, kuriuos gali atitikti dabartiniai ar ateities produktai, gamybos procesai ar būdai[47]. Standartizavimo susitarimuose gali būti įvairių klausimų, pavyzdžiui, tam tikro produkto įvairių laipsnių ir dydžių arba techninių specifikacijų standartizavimas rinkose, kuriose suderinamumas ir sąveikumas su kitais produktais ar sistemomis yra esminis. Terminai, reikalingai tam tikram kokybės lygiui pasiekti arba patvirtinimui kontrolės institucijoje gauti, taip pat gali būti laikomi standartu.“

7 Gairių 47 išnaša, susijusi su jų 159 punktu, suformuluota taip:

„Standartizavimas gali būti įvairių formų – nuo nacionaliniu pagrindu suderintų standartų patvirtinimo pripažintose Europos ar nacionalinėse institucijose,

konsorciumuose ir forumuose iki atskirų kompanijų susitarimų. Nors Bendrijos teisė standartus apibrėžia siaurai, šios rekomendacijos standartais laiko visus susitarimus, apibūdintus šioje dalyje.“

8 Dėl taisyklių, taikytinų konkurencijos srityje, gairėse, be kita ko, nurodoma:

„6.3. Vertinimas pagal [EB] 81 straipsnio 1 dalį

162. Susitarimus nustatyti standartus <...> gali sudaryti privačios įmonės arba juos nustato ir saugo visuomeninės institucijos arba institucijos, kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, pavyzdžiui, standartų institucijos, pripažįstamos pagal [1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 98/34/EB, nustatančią informacijos apie techninius standartus ir reglamentus teikimo tvarką (OL L 204, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 20 t., p. 337)] <...>. Tokių institucijų pritraukimas priklauso nuo valstybių narių įsipareigojimų išlaikyti Bendrijoje konkurenciją be iškraipymų.

6.3.1. Susitarimo pobūdis

6.3.1.1. Susitarimai, kurie nepatenka į [EB] 81 straipsnio 1 dalies taikymo sritį

163. Ten, kur dalyvavimas nustatant standartus yra neribojamas ir skaidrus, standartizavimo susitarimai, apibrėžti anksčiau, kurie nenustato pareigos atitikti standartą arba yra platesnių susitarimų dėl produktų suderinamumo užtikrinimo dalis, neriboja

konkurencijos. Tai paprastai taikoma standartams, tvirtinamiems pripažintų standartų institucijų, laikantis nediskriminacinių, atvirų ir skaidrių procedūrų."

Ginčo aplinkybės

A — *Cemento rinkos dalyviai*

9 Ieškovė *EMC Development AB* yra bendrovė, vykdanti energetiškai modifikuoto cemento gamybos metodo nuolatinių bandymų, plėtojimo ir komercinio panaudojimo veiklą. Ji įsteigta Liuleo (Švedija).

10 Europos cemento asociacija (*Cembureau*) įsteigta Briuselyje (Belgija). Ji ginčijamo sprendimo priėmimo dieną atstovavo 25 nacionalinėms cemento sektoriaus asociacijoms ir Europos cemento gamykloms, o jos tikslas – skatinti jos narių interesus aktyviai atstovaujant Europos cemento sektoriui Europos ir tarptautiniu lygmeniu.

11 ESK yra nepriklausoma organizacija, kurios nariai ginčijamo sprendimo priėmimo dieną buvo 28 Europos valstybių nacionalinės standartizacijos įstaigos. Europos Komisija nėra jos narė, tačiau ji dalyvauja kaip patarėja, būtent patardama techniniais klausimais. ESK, kuri skatina savanorišką techninį suderinimą Europoje, yra Direktyvoje 98/34 pripažinta Europos standartizacijos įstaiga.

B — *Europos cemento standartas EN 197-1*

12 Standartas EN 197-1 (toliau – standartas) buvo patvirtintas 2000 m. balandžio mėn. 19 nacionalinių standartizacijos įstaigų, kurios yra ESK narės. Jį parengė ESK techninis komitetas CEN/TC 51 „Cementas ir statybinės kalkės“ (toliau – „CEN/TC 51“) pagal įgaliojimą M/114, kurį, vadovaujantis Direktyva 89/106, suteikė Komisija ir Europos laisvosios prekybos asociacija (ELPA). Šiame įgaliojime apibrėžiama standarto taikymo sritis, pateikiamas produktų, į kuriuos turi būti atsižvelgiama, sąrašas ir pažymima, kad standartas bus formuluojamas kiek įmanoma pagal eksploatacines produktų savybes, atsižvelgiant į aiškinamuosius dokumentus.

13 Standartas apibrėžia visus 27 bendrus cemento produktus, t. y. bendras cementas, apibūdinamas kaip tradicinis ir patvirtintas įvairių nacionalinių standartizacijos įstaigų ESK viduje. Vėliau šie produktai grupuojami į penkias pagrindines cemento rūšis (CEM I–CEM V) pagal proporcijas, kuriomis pagrindinės sudedamosios dalys turi būti panaudojamos šiems atskiriems produktams gaminti šešiose „stiprumo klasėse“. Kiekvieną pagrindinę cemento rūšį sudaro tam tikras Portlendo cemento „klinkerio“ kiekis kartu su skirtingu sudedamųjų dalių kiekiu. Šis apibrėžimas apima reikalavimus, kuriuos turi atitikti sudedamosios dalys, ir 27 bendro cemento produktų mechaninius, fizinius, cheminius ir ilgalaikiškumo reikalavimus bei „stiprumo klasę“.

14 Standartą atitinkantis cementas gali būti žymimas „CE“ ženklu.

C — *Produktai*

15 Ieškovės ir *Cembureau* teigimu, „tikrasis“ Portlendo cementas atitinka standarte apibrėžtus pagrindinės rūšies CEM I cemento produktus. Maišyti cementai atitinka cementą, priskirtiną kitoms keturioms pagrindinėms rūšims – Cem II–Cem V.

16 Ieškovės gaminamas cementas yra energetiškai modifikuotas, jo gamybos technologija buvo sukurta Švedijoje 1990 metų pradžioje. Šis cementas išgaunamas intensyviai smulkinant (aktyvuojant) Portlendo cementą su skirtingomis medžiagomis, kaip antai šarmais, krosnių pelenais arba smulkiu kvarciniu smėliu.

D — *Administracinė procedūra*

17 2001 m. spalio mėn. ieškovė susisiekė su Komisijos konkurencijos, įmonių ir aplinkos generaliniais direktoratais (GD) tam, kad juos informuotų apie susirūpinimą dėl standarto ir dėl Europos cemento sektoriaus apskritai. Ieškovė taip pat susitiko su Konkurencijos GD atstovais.

18 2002 m. sausio 3 d. ieškovė išsiuntė laišką Komisijos nariui, atsakingam už konkurenciją, reikalaudama, kad Komisija imtųsi veiksmų.

19 2002 m. vasario 12 ir 19 d. Įmonių ir Vidaus rinkos GD informavo ieškovę apie tai, kad standartas nėra cemento patekimo į rinką reguliacinis barjeras ir kad jis atitinka Direktyvą 89/106.

20 2002 m. kovo 14 d. laišku ieškovė pranešė apie Europos Portlendo cemento gamintojų *Cembureau* ir ESK padarytą EB 81 ir 82 straipsnių pažeidimą.

21 2002 m. kovo 15 d. Komisijoje buvo įregistruoti 2002 m. sausio 3 d. ir kovo 14 d. laiškai kaip formalus skundas pagal 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio [EB 81 ir 82 straipsnius] (OL 13, 1962, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3), 3 straipsnio 2 dalį.

22 2002 m. rugsėjo 4 ir 6 d. atitinkamai ESK ir *Cembureau* pateikė savo pastabas dėl nekonfidencialios ieškovės skundo redakcijos. 2003 m. kovo 10 d. ieškovė Konkurencijos GD pateikė savo komentarus dėl *Cembureau* ir ESK pastabų.

23 2004 m. sausio 29 d. Komisija, vadovaudamasi 1998 m. gruodžio 22 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2842/98 dėl šalių išklausymo nagrinėjant tam tikras bylas pagal [EB 81 ir 82] straipsnius (OL L 354 1998, p. 18,; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 4 t., p. 204) 6 straipsniu, išsiuntė ieškovei laišką, kuriame informavo, kad planuoja atmesti skundą ir paprašė jos pateikti savo pastabas, o tai ieškovė padarė 2004 m. kovo 22 d. laišku.

24 2004 m. birželio 11 d. ieškovė išsiuntė Komisijai 2004 m. birželio 8 d. įvykusio jos ir Konkurencijos GD atstovų posėdžio protokolo santrauką. Ieškovė joje suformulavo papildomus komentarus, nurodydama, kad jie nekenkia jos būsimajai pozicijai dėl visų argumentų, kurie gali būti pateikti. 2004 m. liepos 24 d. laišku Konkurencijos GD atsakė, kad, remiantis skundų nagrinėjimą reglamentuojančiomis procedūros taisyklėmis, „neribotas pasikeitimas klausimais ir atsakymais“ nebuvo galimas.

25 2005 m. kovo 2 d. laišku Įmonių GD informavo ieškovę, kad planuoja pakeisti įgaliojimą M/114, pridėdamas prie bendro cemento „pogrupį“ ir leisdamas rengti naujas

technines specifikacijas. 2005 m. birželio 1 d. laišku Įmonių GD pranešė ieškovei, kad atsisako šio projekto, nes dauguma valstybių narių prieštarauja tokiam pakeitimui.

26 2005 m. liepos 1 d. laišku ieškovė paprašė Komisijos nario, atsakingo už konkurencijos klausimus, išsamiai išnagrinėti Direktyvos 89/106 reikalavimus dėl jos gaminamo cemento.

27 2005 m. rugsėjo 28 d. Sprendimu *SG-Greffe* (2005) D/205249 (toliau – „ginčijamas sprendimas“) Komisija formaliai atmetė ieškovės skundą.

E — *Ieškovės skundo pagrindai*

28 Savo skunde ieškovė tvirtina, kad Europos Portlendo cemento gamintojai atliko kelis veiksmus, kurie yra sunkus EB 81 ir 82 straipsnių pažeidimas. Pirmiausia šie gamintojai sudarė kartelį tam, kad sukurtų cemento patekimo į Europos rinką barjerą, o didžiausias iš šių barjerų buvo standartas, kurį jie parengė tarpininkaujant *Cembureau* ir ESK. Šie gamintojai taip pat geografiškai suskaidė Europos cemento rinką. Antra, ieškovė tvirtina, kad šiais Europos Portlendo cemento gamintojų, kurie kolektyviai dominavo cemento rinkoje, veiksmais taip pat pažeidžiamas EB 82 straipsnis. Siekdami sustiprinti savo dominavimą šie gamintojai panaudojo vertikalią integraciją, įgydami nuo 30 iki 70 % Sąjungos betono ir agregatų gamintojų kontrolės teisių. Portlendo cemento gamintojai naudojosi dominuojančia padėtimi prieš betono gamintojus tam,

kad sutrukdytų jiems įsigyti energetiškai modifikuoto cemento, ir grasino nutraukti tiekimą.

Ginčijamas sprendimas

29 Ginčijamame sprendime, be kita ko, aprašoma ESK ir jos standartų patvirtinimo sistema, Direktyva 89/106, standartas, įvairios cemento rūšys, tarp jų ir Portlendo cementas bei energetiškai modifikuotas cementas, ir galiausiai ieškovės skundo pagrindai dėl EB 81 ir 82 straipsnių pažeidimo. Toliau Komisija 73–123 punktuose nurodo priežastis, dėl kurių mano, kad nėra pakankamai motyvų skundui patenkinti.

30 Kalbėdama visų pirma apie tariamą EB 81 straipsnio pažeidimą, Komisija apibrėžia susijusią produkto ir geografinę rinkas (76–78 punktai). Produkto rinka apibrėžiama kaip pilkojo cemento rinka, o geografinė rinka – kaip kelios susijusios ir visą Europą apimančios rinkos, kurios koncentruojasi keliose gamyklose. Komisija standartą nagrinėja atsižvelgdama į gaires, ypač jų 162 ir 163 punktus, ir daro išvadą, kad jis neturi ribojančio poveikio konkurencijai EB 81 straipsnio 1 dalies prasme (112 punktas). Komisija pažymi, kad nagrinėjant skundą dėl EB 81 ir 82 straipsnių taikymo nebūtina nustatyti, ar standartas išreikštas normatyviniais terminais, ar grindžiamas eksploatacinėmis savybėmis (107 punktas). Tačiau ji priduria, kad kompetentingos Komisijos tarnybos, t. y. Įmonių GD, mano, kad standartas yra suformuluotas terminais, kurie „pakankamai grindžiami eksploatacinėmis savybėmis“ (108–111 punktas). Galiausiai Komisija nagrinėja ir atmeta kitus argumentus, susijusius su karteliu ir geografiniu rinkų padalijimu, nes ieškovė nenurodė jokių faktinių aplinkybių, kurios pagrįstų jos tvirtinimus (113–117 punktai).

31 Antra, dėl EB 82 straipsnio pažeidimo Komisija konstatuoja, kad negalima manyti, jog Europos Portlendo cemento gamintojai užima kolektyvinę dominuojančią padėtį Europos cemento rinkoje ir todėl EB 82 straipsnis yra netaikytinas (118–123 punktai).

32 Pagal ginčijamo sprendimo D skyrių, „kadangi dėl prieš tai išdėstytų priežasčių nėra pakankamai motyvų patenkinti skundą, Komisija jį atmeta“.

Procesas ir šalių reikalavimai

33 Pareiškimu, kurį teismo kanceliarija gavo 2005 m. gruodžio 8 d, ieškovė pareiškė šį ieškinį.

34 Kadangi iš dalies buvo pakeista Bendrojo Teismo kolegijų sudėtis, teisėjas pranešėjas buvo paskirtas į penktąją kolegiją, kuriai atitinkamai perduota ši byla.

35 Remdamasis teisėjo pranešėjo pranešimu, Bendrasis Teismas (penktoji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį. 2009 m. gegužės 6 d. įvykusiame viešajame posėdyje šalys buvo išklausytos ir atsakė į Bendrojo Teismo pateiktus klausimus. Per šį posėdį ieškovė paprašė prie bylos medžiagos pridėti 2005 m. kovo 1 d. dokumentą. Komisija su tuo nesutiko, ginčydama aplinkybę, kad šis dokumentas, kurio data yra ankstesnė už ginčijamo sprendimo priėmimo datą, buvo prieinamas iki šio ieškinio pateikimo datos. Remdamasis šiuo motyvu Bendrasis Teismas atsisakė pridėti dokumentą prie bylos medžiagos.

36 Ieškovė Bendrojo Teismo prašo:

— panaikinti ginčijamą sprendimą,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

37 Komisija Bendrojo Teismo prašo:

— atmesti ieškinį,

— priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

A — *Dėl priimtinumo*

1. *Šalių argumentai*

38 Komisija visų pirma abejoja dėl to, ar ieškinys yra pakankamai aiškus ir ar atitinka Bendrojo Teismo procedūros reglamento 44 straipsnį. Ieškovė išsamiai argumentuoja

savo nesutikimą dėl faktinių aplinkybių konstatavimo ginčijamame sprendime prieš „staiga“ pateikdama išvadą dėl to, kad Komisija pažeidė EB 81 straipsnį ir 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB] 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205), tačiau nepaaiškindama ryšio tarp tariamai klaidingo konstatavimo ir ginčijamo pažeidimo. Komisija pažymi, kad jos gynyba grindžiama prielaida, jog ieškovė ginčija vertinimo klaidą. Be to, Komisija akcentuoja, kad dublike sunku nustatyti nurodytus teisinius argumentus, ir palieka Bendrajam Teismui nuspręsti, ar jo aiškumo laipsnis yra toks, kokio reikalaujama Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punkte.

39 Antra, Komisija ginčija ieškovės argumentų, pateiktų jos skunde, pakartojimą, paprasčiausia ieškinyje nurodant šį skundą, kuris yra pridėtas kaip priedas.

40 Be to, Komisija ginčija ieškovės į susirašinėjimą pateiktą nuorodą, pridėtą šio ieškinio 8 priede, kad patvirtinant standartą įtakos turėjo glaudus *Cembureau* ir ESK/TC 51 vadovo bendradarbiavimas. Ši nuoroda, remiantis Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punktu, yra nepriimtina, nes ieškovė nenurodo nei laiško, kuris tai įrodo, nei jo ištraukos.

41 Trečia, ieškovės ieškinio pagrindas, pateiktas dubliko stadijoje, pagal kurį standartas pažeidžia Direktyvą 98/34, yra nepriimtinas remiantis Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalimi.

42 Ieškovė šiuo klausimu nepateikė konkrečių argumentų nei dublike, nei per posėdį.

2. *Bendrojo Teismo vertinimas*

43 Iš pradžių reikia priminti, kad pagal Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punktą ieškinyje turi būti nurodyta pagrindų, kuriais remiamasi, santrauka. Ši santrauka turi būti pakankamai aiški ir tiksli, kad atsakovas galėtų pasirengti gynybai, o Bendrasis Teismas priimtų sprendimą, jei įmanoma, be jokios kitos papildomos informacijos. Taigi ieškinyje turi būti išsamiai išplėtotas pagrindas, kuriuo grindžiamas ieškinys, todėl abstraktus paaiškinimas neatitinka Procedūros reglamento reikalavimų (1995 m. sausio 12 d. Pirmosios instancijos teismo Sprendimo *Viho prieš Komisiją*, T-102/92, Rink. p. II-17, 68 punktas). Analogiški reikalavimai taikomi tada, kai grindžiant ieškinio pagrindą pateikiamas kaltinimas (1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo Sprendimo *Mo och Domsjö prieš Komisiją*, T-352/94, Rink. p. II-1989, 333 punktas).

44 Šioje byloje ieškinyje pakankamai aiškiai nurodoma, kad juo siekiama panaikinti ginčijamą sprendimą, kuriuo Komisija atmetė ieškovės pateiktą skundą, nukreiptą prieš Portlendo cemento gamintojus *Cembureau* ir ESK, dėl Europos cemento rinkos ir tariamo EB 81 bei 82 straipsnių pažeidimo. Iš ieškovės suformuluotų teiginių taip pat išplaukia, kad ji šiuo tikslu nurodo akivaizdžių Komisijos vertinimo klaidų buvimą nagrinėjant jos skundą dėl EB 81 straipsnio 1 dalies taikymo standartui. Šiuo atžvilgiu ieškovė tvirtina, kad Komisija padarė klaidingą išvadą, jog, pirma, standarto patvirtinimo procedūros tradicinio cemento gamintojai nekontroliavo ir kad ši procedūra nebuvo diskriminuojanti, buvo atvira ir skaidri; antra, kad standartas *de facto* nebuvo įpareigojantis, ir, trečia, kad standartas neturi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į Direktyvą 89/106, kai Komisija privalėjo nuspręsti, kad jis neatitinka šios direktyvos reikalavimų.

45 Reikia manyti, jog Komisijos nustatytų formalių trūkumų (žr. šio sprendimo 38 punktą) nepakanka tam, kad ieškinys būtų pripažintas nepriimtinu, nes ieškinyje pateikti argumentai, pagrindžiantys kaltinimus dėl akivaizdžių Komisijos vertinimo klaidų nagrinėjant skundą dėl EB 81 straipsnio 1 dalies taikymo standartui, yra pakankamai aiškūs, kad Bendrasis Teismas galėtų atlikti teisminę kontrolę dėl ginčijamo sprendimo teisėtumo, o Komisija – veiksmingai apsiginti (šiuo klausimu žr. 1996 m. spalio 16 d. Pirmosios instancijos teismo Sprendimo *Knijff prieš Audito rūmus*, T-378/94, Rink. VT, p. I-A-479 ir II-1341, 18 ir 19 punktus).

46 Tačiau ieškinyje nėra jokio kito pagrindo ar kaltinimo, kurie atitiktų Procedūros reglamento reikalavimus.

47 Pirma, net jei ieškinyje yra nuoroda į kaltinimą, susijusį su EB 28 ir 29 straipsnių pažeidimu, reikia konstatuoti, kad jokių argumentų nepateikiama tai pagrįsti, todėl reikia jį pripažinti nepriimtinu kaip neatitinkančio Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punkto reikalavimų (žr. šio sprendimo 43 punktą).

48 Antra, remiantis šio teismo praktika, nors ieškinio motyvai specifiniais klausimais gali būti paremti ir papildyti pateikiant nuorodą į prie jo pridėtų dokumentų ištraukas, bendroji nuoroda į kitus dokumentus, netgi ieškinio priedus, negali kompensuoti pagrindinių teisinės argumentacijos elementų nebuvimo, kurie pagal anksčiau primintą nuostatą turi būti nurodyti pačiame ieškinyje. Be to, Bendrasis Teismas neprivalo ieškinio prieduose ieškoti ir nustatyti pagrindų bei argumentų, kuriuos galėtų laikyti pagrindžiančiais ieškinį, nes priedai atlieka tik įrodomąją ir pagalbinę funkciją (žr. 2005 m. gruodžio 14 d. Pirmosios instancijos teismo Sprendimo *Honeywell prieš Komisiją*, T-209/01, Rink. p. II-5527, 57 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

49 Šioje byloje ieškovė savo ieškinyje bendrai nukreipia į ginčijamo sprendimo 49–67 punktus, pakartodama savo skunde nurodytus kaltinimus ir nenurodydama specifinių ieškinio aspektų, kuriuos ji šia nuoroda norėtų papildyti. Reikia konstatuoti, kad ieškovės ginčijamo sprendimo 64–67 punktuose paminėti kaltinimai dėl kartelio ir rinkų pasidalijimo nepakartojami ieškovės rašytinėse pastabose. Remiantis šio sprendimo 48 punkte minėta teismo praktika, tokie kaltinimai yra nepriimtini, nes ieškinyje pateikta nuoroda negali būti susijusi su joje pateiktais kaltinimais ar argumentais.

50 Be to, siekdama įrodyti, kad standarto patvirtinimo procedūra buvo diskriminacinė, neatvira ir neskaidri, ieškovė daro nuorodą į savo 2004 m. kovo 22 d. laišką, kuriame pateikia atsiliepimą dėl preliminarios Komisijos išvados, ir prie jos pridėtus dokumentus, esančius ieškinio 8 priede. Tačiau ši nuoroda apima pridėtą dokumentą tik bendrai ir todėl neleidžia Bendrajam Teismui nustatyti kaltinimų ar argumentų, į kuriuos ieškovė nori pateikti nuorodą. Todėl, remiantis šio sprendimo 48 punkte nurodyta teismo praktika, tokie kaltinimai ar argumentai yra nepriimtini.

51 Trečia, kadangi kaltinimas, grindžiamas standarto neatitikimu Direktyvai 98/34, pirmą kartą pateiktas dubliko stadijoje, nekyla dėl teisės ar fakto aplinkybių, apie kuriuos buvo sužinota tik vykstant procesui, arba kuris pakartoja ieškinyje pateiktą pagrindą, reikia atmesti jį kaip nepriimtiną remiantis Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalimi.

52 Remiantis tuo, kas išdėstyta, Bendrajam Teismui tinkamai buvo pateikti tik kaltinimai, nurodyti šio sprendimo 44 punkte, susiję su tariamomis Komisijos padarytomis akivaizdžiomis vertinimo klaidomis nagrinėjant skundą dėl EB 81 straipsnio 1 dalies taikymo standartui.

53 Todėl tik šiuo aspektu reikia pripažinti ieškinį priimtinu.

B — *Dėl esmės*

1. *Pirminės pastabos dėl Komisijai tenkančių pareigų nagrinėjant skundą dėl EB 81 straipsnio pažeidimo apimties*

54 Iš pradžių šalys savo rašytinėse pastabose pažymi pareigas, kurios tenka Komisijai nagrinėjant skundą dėl EB 81 straipsnio pažeidimo. Be to, jos analizuoja įrodinėjimo naštą ir reikalaujamą įrodymo lygį. Galiausiai jos diskutuoja dėl Bendrojo Teismo kontrolės esant ieškiniui dėl sprendimo, kuriuo atmestas skundas, ir dėl įrodinėjimo pareigos bei reikalaujamo įrodymo lygio.

55 Bendrasis Teismas pažymi, jog ginčijamame sprendime Komisija dėl analizės, ypač susijusios su EB 81 straipsnio 1 dalies taikymu, kad, atsižvelgiant į įrodymus, pateiktus ieškovės per administracinę procedūrą, būtent atsakant į 2004 m. sausio 29 laišką, kuriuo ji informuojama apie Komisijos siekį atmesti skundą, daro išvadą: „kadangi <...> nėra pakankamai motyvų patenkinti skundą, [ji] jį atmeta“. Būtent atsižvelgiant į tai reikia priminti, kokios yra pareiškėjo teisės ir Komisijos pareigos skundo, kuriame ginčijamas EB 81 straipsnio pažeidimas, atmetimo atveju.

56 Pareiškėjas turi teisę būti informuotas ir pareikšti savo pastabas dėl Komisijos numatomo skundo atmetimo motyvų prieš šiai institucijai priimant atitinkamą sprendimą. Reglamentas Nr. 17 ir Reglamentas Nr. 2842/98, nuo 2004 m. gegužės 1 d. pakeisti atitinkamai Reglamentu Nr. 1/2003 ir 2004 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 773/2004 dėl bylų nagrinėjimo Komisijoje pagal [EB] 81 ir 82 straipsnius tvarkos (OL L 123, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 3 t., p. 81), suteikia asmenims, pateikusiems Komisijai skundą pagal Reglamento Nr. 17 3 straipsnį

(dabar – Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnis), procedūrines teises. Tarp šių teisių yra ir teisės, numatytos Reglamento Nr. 2842/98 6 straipsnyje (dabar – Reglamento Nr. 773/2004 7 straipsnis), pagal kurį Komisija, manydama, kad pagal turimą informaciją nėra pakankamo pagrindo nagrinėti skundą, praneša pareiškėjui atmetimo motyvus ir nustato datą, iki kurios jis gali pateikti rašytines pastabas (dėl Reglamento Nr. 2842/98 žr. 2006 m. rugsėjo 27 d. Pirmosios instancijos teismo Sprendimo *Haladjian Frères prieš Komisiją*, T-204/03, Rink. p. II-3779, 26 punktą).

57 Tačiau nei reglamentuose Nr. 17 ir Nr. 2842/98, nei reglamentuose Nr. 1/2003 ir 773/2004 nėra aiškių nuostatų dėl to, kaip turi būti nagrinėjamas skundas ir kokios galimos tyrimo pareigos tenka Komisijai jį nagrinėjant. Šiuo klausimu pažymėtina, kad Komisija neprivalo pradėti procedūrų, siekdama nustatyti galimus Bendrijos teisės pažeidimus, ir kad tarp šiais reglamentais pareiškėjams suteiktų teisių nėra teisės reikalauti, jog būtų priimtas galutinis sprendimas dėl tariamo pažeidimo egzistavimo (dėl reglamentų Nr. 17 ir Nr. 2842/98 žr. šio sprendimo 56 punkte minėto Sprendimo *Haladjian Frères prieš Komisiją* 27 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

58 Remiantis šiais teismų praktikos pripažintais principais, kadangi Komisija neturi pareigos pareikšti nuomonės dėl pažeidimo egzistavimo, ji neprivalo pradėti tyrimo, nes jo objektas yra tik pažeidimo egzistavimo įrodymų paieška, o to ji neprivalo konstatuoti (dėl reglamentų Nr. 17 ir Nr. 2842/98 žr. šio sprendimo 56 punkte minėto Sprendimo *Haladjian Frères prieš Komisiją* 28 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

59 Tačiau nors Komisija neprivalo pradėti tyrimo, ji vis dėlto turi atidžiai išnagrinėti jai pareiškėjo pateiktas faktines ir teisines aplinkybes tam, kad galėtų įvertinti, ar šios aplinkybės liudija apie elgesį, kuris iškreipia konkurenciją bendrojoje rinkoje ir daro įtaką prekybai tarp valstybių narių (dėl Reglamento Nr. 17 žr. 1992 m. rugsėjo 18 d.

Pirmosios instancijos teismo Sprendimo *Automec prieš Komisiją*, T-24/90, Rink. p. II-2223, 79 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką bei 1999 m. gruodžio 16 d. Pirmosios instancijos teismo Sprendimo *Micro Leader prieš Komisiją*, T-198/98, Rink. p. II-3989, 27 punktą). Be to, kadangi Komisija turi vienintelę pareigą išnagrinėti pareiškėjo jai pateiktas faktines ir teisines aplinkybes, ši institucija, priešingai nei tvirtina ieškovė, neprivalo įrodyti, kad ėmėsi tyrimo priemonių.

60 Būtent atsižvelgdamas į visas šias aplinkybes Bendrasis Teismas turi patikrinti, ar ginčijamame sprendime tinkamai įvertinti Komisijai per administracinę procedūrą pateikti faktiniai ir teisiniai argumentai. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad teisminė Komisijos aktų, kuriuose yra sudėtingas ekonominis vertinimas, kaip ir tariamo EB 81 straipsnio pažeidimo atveju, kontrolė apsiriboja patikrinimu, ar buvo laikomasi procedūrinių ir motyvavimo taisyklių ir ar teisingai nustatytos faktinės aplinkybės, nebuvo padaryta akivaizdžių vertinimo klaidų arba piktnaudžiauta įgaliojimais (šio sprendimo 59 punkte minėto Sprendimo *Automec prieš Komisiją* 80 punktas ir minėto Sprendimo *Micro Leader prieš Komisiją* 27 punktas; žr. šio sprendimo 56 punkte minėto Sprendimo *Haladjian Frères prieš Komisiją* 30 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

2. *Dėl pirmojo ir antrojo ieškinio pagrindų, susijusių su akivaizdžiomis vertinimo klaidomis dėl standarto patvirtinimo procedūros ir dėl jo įpareigojamojo pobūdžio nebuvimo*

61 Kaip minėta šio sprendimo 30 punkte, Komisija šioje byloje nagrinėjo skundą taikydama gaires, į kurias, beje, daro nuorodą ieškovė savo skunde. Komisija būtent nagrinėjo standartą atsižvelgdama į gairių 162 ir 163 punktus. Pagal šiuos punktus ir, kaip primenama ginčijamo sprendimo 79 ir 91 punktuose, standartai, tvirtinami pagal Direktyvą 98/34 pripažintų standartizacijos įstaigų, laikantis nediskriminacinės, atviros

ir skaidrios procedūros, ir kurių laikymasis nėra privalomas, iš principo neriboja konkurencijos ir nepatenka į EB 81 straipsnio 1 dalies taikymo sritį.

62 Reikia priminti, kad Komisija tokiais aktais, kokios yra gairės, gali nusistatyti diskrecijos įgyvendinimo kryptis, jei šiuose aktuose nustatytos šiai institucijai skirtos orientacinio pobūdžio taisyklės ir jeigu jie neprieštarauja Sutarties nuostatoms (žr. 2004 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Graikija prieš Komisiją*, C-278/00, Rink. p. I-3997, 98 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

63 Ieškovė neginčijo, kad gairių tikslas yra nustatyti Komisijos horizontalaus bendradarbiavimo susitarimų, ypač standartizavimo susitarimų, vertinimo principus pagal EB 81 straipsnį.

64 Be to, Bendrasis Teismas konstatuoja, kad ieškovė ieškinyje sutinka dėl gairių taikymo šioje byloje ir neginčija, jog standartą patvirtino ESK, kuri yra pagal Direktyvą 98/34 pripažinta standartizacijos įstaiga.

65 Todėl reikia manyti: kadangi ieškovė nenurodė aplinkybių, dėl kurių būtų suabejota kriterijais, nurodytais rekomendacijų 162 ir 163 punktuose, Komisija pagrįstai galėjo nagrinėti, būtent – 163 punkto atžvilgiu, ieškovės kaltinimus tam, kad galėtų įvertinti, pirma, ar standarto patvirtinimo procedūra nėra nediskriminacinė, atvira ir skaidri, ir, antra, ar standartas yra įpareigojantis.

66 Būtent atsižvelgiant į šiuos samprotavimus reikia nagrinėti ginčijamą sprendimą ir įvertinti, ar jame yra akivaizdžių vertinimo klaidų tiek, kiek Komisija, remdamasi

turima informacija, padarė išvadą, kad standartas atitinka gairių 163 punkte nustatytus kriterijus ir todėl nepažeidžia EB 81 straipsnio 1 dalies.

a) Dėl standarto patvirtinimo procedūros

Šalių argumentai

67 Ieškovė visų pirma tvirtina, kad procedūra, remiantis bendrosiomis ESK ir Europos elektrotechnikos standartizacijos komiteto (*Cenelec*) gairėmis, nėra diskriminacinė, jeigu ja atstovaujama nustatytiems interesams ir ji yra nepriklausoma jų atžvilgiu. Ji nurodo *Cembureau* įtaką standarto patvirtinimo procedūrai ir šios procedūros kontrolę, atliekamą *Cembureau* bei CEN/TC 51 vadovo.

68 Pirma, standartas dėl glaudaus bendradarbiavimo tarp *Cembureau* ir CEN/TC 51 buvo skirtas sudaryti palankesnes sąlygas rinkoje esantiems pagrindiniams cemento gamintojams. Tokia analizė grindžiama dokumentais, pridėtais prie 2004 m. kovo 22 d. ieškovės laiško, kuriuo atsakoma į Komisijos preliminarią išvadą. Ieškovės teigimu, nors Komisija neginčija, kad *Cembureau* darė įtaką procedūrai, kurią iš esmės kontroliavo *Cembureau* ir ESK/TC51 vadovas, vis dėlto ji ginčijamo sprendimo 102 punkte padarė išvadą, kad *Cembureau* veikla neviršijo įprastų lobizmo ribų. Be to, ieškovė dublike tvirtina, kad svarbu nustatyti tai, ar *Cembureau* turėjo ir naudojo priemones, reikalingas „manipuliuoti įgaliojimu M/114“. Ieškovė šiuo atžvilgiu remiasi „pykčiu“, išreikštu 1996 m. kovo 26 d. *Cembureau* laiške Įmonių GD, ir nedviprasmiškomis sąvokomis. Taip pat ieškovė dublike cituoja 1997 m. liepos 24 d. Nyderlandų cemento gamintojo laiško, skirto Įmonių GD, pastraipą, kurioje nurodytas pagrindas, kuriuo remdamasi dirbo CEN/TC 51. Be to, ieškovė remiasi dokumentu, kuris buvo

pateiktas *Cembureau* 1996 m. Įmonių GD ir kurio tikslas – užtikrinti, kad būsimasis standartas atitiktų „ankstesnį standartą“ ENV 197-1: 1992. Iš tiesų tam, kad Bendrasis Teismas patvirtintų procedūros diskriminacinį pobūdį, pakanka išnagrinėti ESK vidaus gaires. Galiausiai dublike ieškovė kaltina Komisiją tuo, kad ši tvirtina, jog vienintelė informacija, kurią ji pateikė, buvo jos susirašinėjimo nuo 1996 iki 1998 m. su Komisijos tarnybomis, ESK, *Cembureau* ir Nyderlandų cemento gamintoju turinys.

69 Antra, ieškovė pažymi, kad CEN/TC 51 vadovas užėmė aukštą postą cemento gamintojo, gerai įsikūrusio rinkoje, administracijoje. Todėl buvo interesų konflikto galimybė, o Komisija neužtikrino vadovo nešališkumo.

70 Trečia, ieškovės teigimu Komisija privalėjo išsamiau kontroliuoti standarto patvirtinimą, nes patvirtinimo procedūrą vykdė komitetai, kurių narės buvo savo narių interesais veikiančios organizacijos. Be to, ieškovė dublike tvirtina, kad Komisijos preliminarios išvados priėmimas 2004 m. sausio mėn. akivaizdžiai yra mėginimas anksčiau užbaigti bylą prieš ieškovei pateikiant dokumentus 2004 m. vasario mėn. Be to, Komisijos, siekiant pateikti preliminarią išvadą, nagrinėtų dokumentų sąraše nėra pateiktųjų ieškovei 2003 m. lapkričio mėn. ir ieškovei nebuvo nurodytos priežastys, dėl kurių šių dokumentų nenagrinėjo Konkurencijos GD.

71 Ketvirta, standartas yra diskriminuojantis tiek, kiek jis neapima tam tikrų produktų, ir tiek, kiek jis grindžiamas produktų sudėtimi, o ne jų eksploatacinėmis savybėmis. 1996 m. kovo mėn. *Cembureau* įtikino Komisiją, kad standartas galėjo būti taikomas tik patvirtintam cementui ir todėl jis yra „*Cembureau* kūrinys".

72 Antra, ieškovė tvirtina, kad standarto patvirtinimo procedūra negali būti laikoma skaidria.

73 Pirma, ieškovė ginčija ginčijamo sprendimo 27 punktą, pagal kurį ESK darbo skaidrumą užtikrina „komitetai – veidrodžiai" ir visuomenės apklausa atliekant viešą tyrimą, nes Komisija neatsižvelgė „į tuos, kurie nėra nacionalinių asociacijų, priklausančių ESK, nariai".

74 Antra, ieškovė dublike tvirtina, kad turimuose įrodymuose yra spragų ir kad ji įrodė, jog buvo sunkumų išsireikalauti iš Komisijos tam tikrus „istorinius" dokumentus. Šiuo atžvilgiu ieškovė remiasi savo prašymais, skirtais Komisijai 2003 m., pateikti dokumentus remiantis 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, 2001, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 3 t., p. 331). Ieškovė, be kita ko, nurodo dokumentų apie ESK darbą, susijusį su standartu, dokumentų, kuriais buvo pasikeista tarp ESK, *Cembureau* ir Komisijos, aprašytų 2004 m. sausio mėn. preliminarios išvados priede, ir 1996 m. kovo 27 d. Nyderlandų cemento gamintojo laiško nepateikimą. Be to, vieninteliai prieinami dokumentai, išskyrus vieną laišką, yra tik dėl tos procedūros dalies, kuri susijusi su informacijos, privalomos pateikti ESK įgaliojimui paruošti, rengimu.

75 Trečia, ieškovė dublike tvirtina, kad buvo pažeistas ir skaidrumo principas, nes CEN/TC 51 vadovas organizacijas pristatė kaip ekspertes ir nėra aišku, ar jos priklausė formaliai ekspertų grupei.

76 Ketvirta, ieškovė dublike kritikuoja nereglamentuojamų *ad hoc* grupių buvimą. CEN/TC 51 narių *ad hoc* grupė susidarė 1997 m. liepos mėn., tačiau nėra aiški nei jos susidarymo kilmė, nei priežastys, nors ši grupė vaidino pagrindinį vaidmenį rengiant dokumentą, kurio pagrindu buvo priimtas Komisijos įgaliojimas ESK ir kuris buvo standarto pagrindas.

77 Trečia, kalbant apie procedūros atvirumą, ieškovė dublike tvirtina, kad Komisija privalėjo įrodyti, jog buvo laikytasi ESK taikomų procedūrų, leidžiančių suinteresuotoms šalims jose dalyvauti. Viena vertus, Komisija būtent privalėjo atskleisti reikšmingus ESK darbo programos dokumentus, susijusius su įgaliojimu M/114 ir techninių komitetų atsakymų dėl įgaliojimo M/114 paruošimu. Kita vertus, ieškovei nebuvo pasiūlyta pateikti savo argumentus ESK ir jokia procedūra jai neleido dalyvauti diskusijose. Šiuo atžvilgiu ji tvirtina, kad 1997 m. išsiuntė Įmonių GD tris laiškus dėl standarto projekto. Šiuose laiškuose, į kuriuos neatsakyta, buvo neginčijamų įrodymų, kad ieškovei nebuvo sudarytos galimybės dalyvauti procedūros pagrindiniame etape. Ieškovė, be kita ko, akcentuoja 1997 m. gegužės 7 d. laiško ištrauką.

78 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

Bendrojo Teismo vertinimas

— Dėl nediskriminacinio procedūros pobūdžio

79 Ieškovė tvirtina, kad standarto patvirtinimo procedūra buvo diskriminacinė tiek, kiek ji nebuvo nei reprezentatyvi, nei nepriklausoma nustatytų interesų atžvilgiu. Ieškovės teigimu, standarto patvirtinimo procedūra buvo netinkama dėl, pirma, *Cembureau* įtakos ir, antra, dėl CEN/TC 51 vadovo, kuris kontroliavo šią procedūrą, vaidmens.

80 Pirma, ieškovės teigimu, dėl glaudaus bendradarbiavimo tarp CEN/TC 51 ir *Cembureau*, kuris siekė daryti įtaką CEN/TC 51 ir jį kontroliuoti, standartas buvo skirtas sudaryti palankesnes sąlygas rinkoje esantiems pagrindiniams cemento gamintojams. Be Bendrojo Teismo nuorodos į ieškinio 8 priedą, nurodytą šio sprendimo 50 punkte ir į kurį buvo atsakyta, ieškovė taip pat remiasi 1996 m. kovo 26 d. *Cembureau* laišku, kurio teiginiai, jos kvalifikuojami kaip nedviprasmiški, patvirtina, kad *Cembureau* siekė daryti įtaką CEN/TC 51.

81 Šiuo atžvilgiu iš ginčijamo sprendimo išplaukia, kad Komisija 102 punkte mano, jog ieškovės pateikti dokumentai, būtent 1996 m. kovo 26 d. laiškas, neįrodo, kad *Cembureau* veiksmai viršijo įprasto lobizmo veiklos, kurią atliko visos asociacijos, jungiančios sektoriaus įmones tam, kad apsaugotų ir skatintų savo narių interesus, ribas.

82 Nors ieškovė ginčija šią išvadą, reikia konstatuoti, kad ji nepaaiškina, kaip *Cembureau* veiksmai 1996 m. parodo, kad ši asociacija kontroliavo standarto patvirtinimo

procedūrą ir CEN/TC 51. Kaip nurodė Komisija ginčijamame sprendime, iš 1996 m. kovo 26 d. laiško matyti, kad *Cembureau* siekė ginti savo narių interesus kreipdamasi į įstaigas, galinčias daryti įtaką standarto rengimui, tarp jų šiuo atveju – Komisijos tarnybas, kurios rengė įgaliojimo M/114 projektą. Todėl ieškovė, remdamasi šiuo laišku, neįrodė, kad Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą nekonstatavusi, jog *Cembureau* darė įtaką procedūrai ją kontroliuodama ir jai kenkdama. Be to, reikia pažymėti, kad ieškovė 1997 m. taip pat pateikė Komisijai savo pastabas ir nuomonę dėl standarto projekto, o tai ji pripažįsta savo dublike, kuriame mini savo 1997 m. gegužės 7 d. laišką Įmonių GD.

83 Be to, ieškovė remiasi 1996 m. kovo 26 d. laišku tvirtindama, kad reikia nustatyti, ar *Cembureau* turėjo ir naudojo priemones, reikalingas manipuliuoti įgaliojimu M/114. Tačiau kadangi šis kaltinimas, pirmą kartą pateiktas dubliko stadijoje, nekyla dėl teisės ar fakto aplinkybių, apie kuriuos buvo sužinota tik vykstant procesui, arba kuris pakartoja ieškinyje pateiktą pagrindą, jį reikia atmesti kaip nepriimtiną remiantis Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalimi. Bet kuriuo atveju ieškovė nenurodė, kad pateikė Komisijai informaciją šiuo atžvilgiu nagrinėjant jos skundą.

84 Taip pat reikia atmesti ieškovės argumentą, pateiktą dublike, susijusį su 1997 m. liepos 24 d. Nyderlandų cemento gamintojo laišku, kuriame buvo nurodytas pagrindas, kuriuo remdamasi dirbo CEN/TC 51. Ieškovė, pacitavusi tik šio laiško ištrauką, nepaaiškina, kaip ši citata gali įrodyti akivaizdžią Komisijos vertinimo klaidą dėl tariamos *Cembureau* vykdomos standarto patvirtinimo procedūros kontrolės.

85 Be to, kalbant apie ieškovės teiginį, susijusį su *Cembureau* 1996 m. Įmonių GD pateiktu dokumentu, kurio tikslas buvo užtikrinti, kad būsimasis standartas atitiktų „ankstesnį standartą“ ENV 197-1: 1992, o dėl to standarto patvirtinimo procedūra

tampa diskriminacine, reikia konstatuoti, kad ir šiuo aspektu ieškovė nepateikė jokių paaiškinimų, pagrindžiančių jos argumentą. Ji nesiremia jokia šio dokumento ištrauka, nenustato jokio ryšio tarp šio dokumento bei standarto patvirtinimo procedūros ir nepaaiškina, kaip cituojamas dokumentas įrodo, kad Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą.

86 Galiausiai taip pat atmesti reikia ieškovės argumentą, kad tam, jog Bendrasis Teismas nurodytų standarto patvirtinimo proceso diskriminuojamąjį pobūdį, pakaktų išnagrinėti ESK vidaus gaires, pridėtas prie dubliko. Kadangi ieškovė nenurodo, kokiais gairių punktais remiasi, ši nuoroda į dubliko priedą neleidžia Bendrajam Teismui nustatyti argumentų, kuriais ieškovė nori remtis. Todėl, remiantis šio sprendimo 48 punkte minėta teismo praktika, tokie argumentai yra nepriimtini.

87 Todėl nors dublike ieškovė kaltina Komisiją tuo, kad ši tvirtina, jog vienintelė informacija, kurią ji pateikė, buvo jos susirašinėjimo nuo 1996 iki 1998 m. su Komisijos tarnybomis, ESK, *Cembureau* ir Nyderlandų cemento gamintoju turinys, vis dėlto reikia konstatuoti, kad ji neįrodė, jog Komisija neišnagrinėjo reikšmingos informacijos.

88 Antra, ieškovė tik tvirtina, kad Komisija neužtikrino CEN/TC 51 vadovo nešališkumo, tačiau nenurodo jokių konkrečių įrodymų, kuriais remiantis būtų galima abejoti šiuo konstatavimu dėl nešališkumo. Be to, kaip teisingai pažymėjo Komisija ginčijamo sprendimo 101 punkte, remiantis techninio komiteto vadovo paskyrimo taisyklėmis, kurių ieškovė neginčijo, nieko keista, kad Portlendo cemento gamintojo darbuotojas buvo paskirtas CEN/TC 51 vadovu.

89 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad ieškovė neįrodė, jog ginčijamame sprendime yra akivaizdi vertinimo klaida tiek, kiek Komisija 95 ir 102 punktuose konstatavo, jog ieškovė neįrodė bendrų *Cembureau* ir CEN/TC 51 vadovo veiksmų

siekiant užtikrinti, kad standartas atitiktų Portlendo cemento gamintojų produktus ir neapimtų konkurentų produktų. Ieškovė taip pat neįrodė, kad ginčijamo sprendimo 96 punkte, kuriuo atmetamas jos teiginys, jog *Cembureau* kontroliavo CEN/TC 51 tarpininkaujant CEN/TC 51 vadovui, yra akivaizdi vertinimo klaida.

90 Šios išvados nepaneigia ieškovės argumentai, kad standarto patvirtinimo procedūra turėjo būti išsamiai Komisijos kontroliuojama, nes šioje byloje procedūrą vykdė komitetai, kuriuose dalyvavo savo narių interesus ginančios organizacijos.

91 Šiuo aspektu reikia pažymėti, pirma, kad ieškovė pripažino, viena vertus, jog ESK yra pagal Direktyvą 98/34 pripažinta standartizacijos įstaiga, kurios vidaus teisės aktuose apibrėžiamos funkcionavimo taisyklės, ir, antra vertus, kad remiantis šiomis taisyklėmis nacionalinių delegacijų, sudarytų kiekvienos nacionalinės standartizacijos organizacijos, sudėtyje gali būti pramonės ekspertų, kurie dalyvautų techniniuose komitetuose (ginčijamo sprendimo 26, 74, 100 ir 101 punktai). Tai yra garantijos, numatytos tam, kad su standarto projektu susijęs galutinis sprendimas būtų priimtas vadovaujantis bendruoju interesu (skundžiamo sprendimo 27 punktas). Be to, ji nenurodo konkrečių aplinkybių, pagrindžiančių jos teiginį ir paaiškinančių, kuo šios bylos situacija yra specifinė ESK funkcionavimo taisyklių atžvilgiu. Taip pat reikia priminti, kad, remiantis šio sprendimo 59 punkte minėta teismo praktika, nagrinėdama skundą Komisija turi vienintelę pareigą išnagrinėti pareiškėjo jai pateiktas faktines ir teisines aplinkybes. Tačiau pareiškėjas nenurodė jokių aplinkybių, kurios įrodytų, kad Komisija nesilaikė šios pareigos.

92 Antra, reikia atmesti ieškovės teiginius, kad, pirma, Komisija bandė anksčiau užbaigti bylą, pateikdama preliminarią išvadą prieš ieškovei pateikiant dokumentus 2004 m.

vasario mėn. ir, antra, kad ieškovei 2003 m. lapkričio mėn. pateiktų dokumentų nėra tarp Komisijos nagrinėtų dokumentų priimant preliminarią išvadą. Pakanka konstatuoti, kad šis ieškinys yra nukreiptas prieš ginčijamą sprendimą, priimtą po to, kai ieškovė galėjo pateikti savo pastabas dėl preliminarios išvados 2004 m. kovą.

93 Todėl, trečia, reikia konstatuoti, kad ieškovės argumentas dėl standarto diskriminuojamojo pobūdžio tiek, kiek juo neapimami tam tikri produktai ir jis yra grindžiamas produktų sudėtimi, o ne jų eksploatacinėmis savybėmis, susijęs su tariamu jo neatitikimu Direktyvai 89/106 ir todėl yra nereikšmingas nustatant standarto patvirtinimo procedūros diskriminuojamąjį pobūdį.

— Dėl procedūros skaidrumo

94 Ieškovės kaltinimą, kad ginčijamame sprendime yra akivaizdi vertinimo klaida tiek, kiek Komisija padarė išvadą, jog standarto patvirtinimo procedūra yra skaidri, reikia atmesti.

95 Pirma, ieškovė, nepateikdama jokių paaiškinimų savo kaltinimui pagrįsti, ginčija ginčijamo sprendimo 27 punktą tvirtindama, kad Komisija neatsižvelgė į „į tuos, kurie nėra nacionalinių asociacijų, priklausančių ESK nariai“. Reikia priminti, kad Komisija tame ginčijamo sprendimo punkte nusprendė, jog ESK darbo skaidrumą užtikrina „komitetai – veidrodžiai“ ir visuomenės apklausa atliekant viešą tyrimą. Todėl

nebuvimas nacionalinės asociacijos, priklausančios ESK, nariu netrukdo dalyvauti konsultavimosi etape.

96 Antra, ieškovė tvirtina, kad standarto patvirtinimo procedūra negali būti laikoma skaidria, nes turimuose įrodymuose yra spragų, ir kad ji įrodė, jog buvo sunku išsireikalauti iš Komisijos tam tikrus dokumentus, susijusius su standarto patvirtinimo procedūra. Reikia pažymėti, kad ieškovė pirmą kartą šiuos kaltinimus, susijusius su ginčijamo sprendimo 27 punktu, pateikė dubliko stadijoje, ir jis nekyla dėl teisės ar fakto aplinkybių, apie kuriuos buvo sužinota tik vykstant procesui, arba kuris pakartoja ieškinyje pateiktą pagrindą. Todėl šie kaltinimai yra nepriimtini pagal Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalį.

97 Bet kuriuo atveju ieškovės argumentai yra netinkami. Kaip priminė Bendrasis Teismas šio sprendimo 59 punkte, Komisija turi vienintelę pareigą išnagrinėti pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes. Todėl ieškovė privalo įrodyti, jog Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą manydama, kad aplinkybės, kurias ji jai nurodė, neįrodo, jog ESK taikytina standarto patvirtinimo procedūra buvo neskaidri. Viena vertus, ieškovė nurodo, kad nebuvo pateikti dokumentai, susiję su Komisijos įgaliojimo projekto rengimu prieš ESK rengiant standartą. Kita vertus, Komisijos dokumentų nepateikimas, jei taip buvo, nereiškia, kad ESK standarto patvirtinimo procedūra nebuvo skaidri.

98 Be to, kalbant apie tariamą Komisijos dokumentų, kuriais buvo pasikeista tarp šios institucijos, ESK ir *Cembureau* ir kurie buvo paminėti 2004 m. sausio mėn. Komisijos preliminarios išvados priede, nepateikimą, reikia pažymėti, kad ieškovė

neidentifikuoja šių dokumentų ir nepaaiškina, kaip jų nepateikimas įrodo ESK standarto patvirtinimo procedūros neskaidrumą.

99 Trečia, ieškovė dublike teigia, kad skaidrumo principas taip pat buvo pažeistas tiek, kiek CEN/TC 51 vadovas organizacijas pristatė kaip ekspertes ir nėra aišku, ar jos priklausė formaliai ekspertų grupei. Šiuo atžvilgiu reikia konstatuoti: kadangi šis kaltinimas, pirmą kartą pateiktas dubliko stadijoje, nekyla dėl teisės ar fakto aplinkybių, apie kuriuos buvo sužinota tik vykstant procesui, arba kuris pakartoja ieškinyje pateiktą pagrindą, reikia atmesti jį kaip nepriimtiną remiantis Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalimi. Bet kuriuo atveju jį reikia atmesti, nes ieškovė nepaaiškina, kaip CEN/TC 51 vadovo Komisijai suformuluotas prašymas dėl asmenų, identifikuotų kaip ekspertai ESK, dalyvavimo 1996 m. suorganizuotame posėdyje įrodo akivaizdžią Komisijos vertinimo klaidą.

100 Ketvirta, ieškovė dublike nurodo standarto patvirtinimo procedūros skaidrumo nebuvimą dėl nereglamentuotų *ad hoc* grupių, būtent CEN/TC 51 narių *ad hoc* grupės, buvimo. Ji tvirtina, kad ši grupė susidarė 1997 m. liepą ir kad ji vaidino pagrindinį vaidmenį rengiant dokumentą, kuriuo remiantis buvo priimtas įgaliojimas M/114, kurį Komisija suteikė ESK ir kuris buvo standarto pagrindas. Tačiau šis kaltinimas yra nepriimtinas remiantis Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalimi, kadangi šis kaltinimas, pirmą kartą pateiktas dubliko stadijoje, nekyla dėl teisės ar fakto aplinkybių, apie kuriuos buvo sužinota tik vykstant procesui, arba kuris pakartoja ieškinyje pateiktą pagrindą. Bet kuriuo atveju jį reikia atmesti, nes ieškovė nepateikė jokio jį pagrindžiančio paaiškinimo. Ji nepateikia nei motyvų, dėl kurių ši grupė vaidino pagrindinį vaidmenį, nei įrodymų, kurie buvo pateikti šiuo aspektu 1997 m. liepos 24 d., tačiau reikia pažymėti: kadangi įgaliojimo M/114 data yra 1997 m. gegužės 28 d., galimas posėdis 1997 m. liepą negalėjo būti susijęs su jo parengimu. Ieškovė pažymi, kad nežino, ar CEN/TC 51 vadovas dalyvavo šios *ad hoc* grupės posėdyje, tačiau neaišku,

kokias pasekmes ji su tuo sieja. Galiausiai ieškovė nepaaiškina ryšio tarp šių aplinkybių ir tariamo skaidrumo nebuvimo, dėl kurio ESK standarto patvirtinimo procedūra būtų neteisėta.

— Dėl procedūros atvirumo

101 Reikia atmesti ieškovės dublike nurodytą kaltinimą, kad Komisija privalo įrodyti, jog buvo veiksmingai laikytasi procedūrų, užtikrinančių standarto patvirtinimo procedūros atvirumą.

102 Viena vertus, dėl argumento, kad Komisija privalėjo leisti susipažinti su reikšmingais dokumentais, susijusiais su ESK darbo programa ir techninių komitetų atsakymų dėl įgaliojimo M/114 rengimu, ieškovė pagal šio sprendimo 59 punkte primintą teismo praktiką privalo įrodyti, kad Komisija atidžiai neišnagrinėjo jai pateiktų aplinkybių. Be to, šis argumentas nėra pagrįstas, nes ieškovė nenurodė, kaip šie dokumentai, kurie nėra identifikuoti, įrodo, kad standarto patvirtinimo procedūra nebuvo atvira.

103 Kita vertus, kaltinimas, kad ieškovei nebuvo pasiūlyta pateikti savo argumentus ESK ir kad jokia procedūra jai neleido dalyvauti diskusijose, yra nepriimtinas remiantis Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalimi, kadangi šis kaltinimas, pirmą kartą pateiktas dubliko stadijoje, nekyla dėl teisės ar fakto aplinkybių, apie kuriuos buvo sužinota tik vykstant procesui, arba kuris pakartoja ieškinyje pateiktą pagrindą. Bet kuriuo atveju ieškovė nepaaiškina, kaip Komisijos atsakymo į jos tris 1997 m. gegužės ir birželio mėn. laiškus ir į ištrauką, kurią ji cituoja savo 1997 m. gegužės 7 d. laiške,

nepateikimas, jeigu jis nebuvo pateiktas, įrodo, kad procedūra nebuvo atvira ir kad ieškovė negalėjo pateikti savo pastabų ESK.

104 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad ieškovė neįrodė, jog ginčijamame sprendime buvo akivaizdi vertinimo klaida tiek, kiek Komisija manė, kad standarto patvirtinimo procedūra buvo atvira, nediskriminacinė ir skaidri. Todėl reikia atmesti pirmąjį kaltinimą.

b) Dėl tariamai įpareigojamojo standarto pobūdžio

Šalių argumentai

105 Ieškovė visų pirma pripažįsta, kad standartas nėra teisiškai įpareigojantis. Tačiau tai, nepaisant gairių 163 punkto, neturi reikšmės nustatant, ar jis nepagrįstai riboja konkurenciją arba patekimą į rinką. Tikroji problema yra ta, kaip standartas yra suprantamas rinkoje, ir dėl jo *de facto* įpareigojamojo pobūdžio, nes standartas, kuris tampa plačiai dominuojančiu rinkoje, nepaisant kitų galimų patekimo į rinką būdų, pasidaro patekimo į rinką trukdžiu. Tam, kad įvertintų standarto įpareigojamąjį pobūdį, Komisija privalėjo išnagrinėti reikšmingą „mikrokosmą“. Tačiau, ieškovės teigimu,

Komisija nebandė atlikti net menkiausio reikšmingo standarto poveikio vertinimo, o standarto poveikio nagrinėjimas ginčijamame sprendime apsiribojo jo įpareigojamojo pobūdžio nagrinėjimu.

106 Pirma, produktai, kuriuos apėmė standartas, dominavo atitinkamų produktų rinkoje, standartas dominavo rinkoje ir struktūrinė produkto rinkos sudėtis buvo grindžiama standartu. Todėl standarto laikymasis yra išankstinė cemento pardavimo dideliu kiekiu sąlyga. Priešingai nei tvirtinama ginčijamo sprendimo 89 punkte, tai, kad Portlendo cementas dominavo Europoje, paprasčiausia negali atspindėti to, kam vartotojai teikia pirmenybę.

107 Antra, Komisija nekreipė dėmesio į standarto poveikį taisyklėms, taikytinoms viešiesiems pirkimams (ginčijamo sprendimo 88 punktas). Gamintojas, kurio produktai, net jeigu pažymėti „CE“ ženklu po Europos techninio liudijimo suteikimo procedūros, neatitinka standarto, gali būti pašalintas iš viešųjų pirkimų procedūros, remiantis vien tuo, kad šie produktai neatitinka standarto. Ieškovė taip pat nurodo nacionalinių teisės aktų buvimą ir šiuo atžvilgiu remiasi Švedijos kelių eismo institucijos viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo taisyklėmis, kurios atspindi standartą, ir Jungtinėje Karalystėje paskelbtomis gairėmis dėl cemento selekcijos, išplaukiančios iš bendrojo Europos betono standarto EN 206-1: 2000. Todėl, nepaisant Direktyvos 89/106 6 straipsnio 1 dalies, įvairios „statybų kontrolės sistemos“ yra reikšmingos atliekant analizę pagal EB 81 straipsnį. 2000 m. Įmonių GD parengtoje ataskaitoje buvo nagrinėtos penkių valstybių sistemos tam, kad būtų nustatyta, kur ir kaip trukdžiai veikia praktiškai. Šie trukdžiai bent jau iš dalies buvo nustatyti *Cembureau* 1996 m. kovą jam susirašinėjant su Komisija. Nustatyti trūkumai išlieka, jei nacionaliniai standartai būtų tik pakeisti kompoziciniu standartu. Todėl standartas dominuoja rinkoje ir dėl savo poveikio yra *de facto* įpareigojantis.

108 Antra, ieškovė tvirtina, kad kitų alternatyvių procedūrų, siekiant, kad produktai būtų pažymėti „CE“ ženklu, buvimas remiantis Direktyvos 89/106 nuostatomis neleidžia kvestionuoti tokio teiginio.

109 Pirma, ieškovė tvirtina, kad tikrasis klausimas nėra jos teisinė galimybė pateikti produktus į rinką. Net jei nėra jokių abejonių, kad Europos techninis liudijimas leidžia produktus žymėti „CE“ ženklu ir kad visi šiuo ženklu pažymėti produktai vienodomis sąlygomis gali būti pateikti į rinką, nebūtinai kiekvienas iš šių produktų yra to paties statuso, nepaisant Direktyvos 89/106 6 straipsnio. Todėl tai, kad Komisija ginčijamo sprendimo 83–85 punktuose remiasi Europos techniniu liudijimu darydama išvadą, kad standartas nėra įpareigojantis, yra akivaizdi vertinimo klaida. Be to, ieškovė ginčija Komisijos teiginio, kad buvo suteikta šimtai Europos techninių liudijimų, įrodomąją reikšmę.

110 Antra, Europos techninio liudijimo suteikimo procedūra yra ilga, lėta, brangi, o jos baigtis neaiški, todėl šis patekimo į rinką būdas nėra perspektyvus. Šiuo atžvilgiu ieškovė remiasi prie dubliko pridėtu konsultaciniu dokumentu, susijusiu su Direktyvos 89/106 peržiūrėjimu. Be to, visuotinai sutariama, kad, remiantis Direktyvos 89/106 8 straipsniu, Europos techninis liudijimas yra labiau papildomas nei pagrindinis mechanizmas „CE“ ženklui gauti. Todėl Komisija padarė klaidą nenagrinėdama kitų, ne remiantis standartu, galimybių gauti „CE“ ženklą.

111 Trečia, ieškovė dublike tvirtina, kad nėra garantijos, jog šiems produktams bus suteiktas Europos techninis liudijimas, net jeigu jie atitiks pagrindinius Direktyvos 89/106 reikalavimus. Nėra jokių gairių cemento produktams, todėl Europos techninis liudijimas galėtų būti patvirtintas tik pritarus visoms susijusioms Europos patvirtinančioms įstaigoms ir Komisijai. Be to, tam, kad produktai galėtų būti žymimi „CE“

ženklu, reikia, kad produktui būtų išduotas atitikties sertifikatas. Komisija nenustatė atitikties patvirtinimo sistemos produktams, kurių neapima standartas. Tačiau ieškovė pažymi, kad ji neginčija, jog šių produktų atžvilgiu gali būti išduotas Europos techninis liudijimas.

112 Komisija ginčija ieškovės pateiktus argumentus.

Bendrojo Teismo vertinimas

113 Visų pirma reikia pažymėti, kad šalys sutaria, jog standartas *de jure* nėra įpareigojantis.

— Dėl standarto poveikio ir jo *de facto* įpareigojamojo pobūdžio nagrinėjimo

114 Ieškovė ginčija ginčijamą sprendimą ir tvirtina, kad Komisija nenagrinėjo standarto poveikio, kuris dėl jo suvokimo rinkoje tapo *de facto* įpareigojančiu ir todėl yra patekimo į rinką kliūtis. Nors ieškovė kaltina Komisiją tuo, kad ši nenagrinėjo standarto poveikio, reikia konstatuoti, kad ji iš esmės kartoja savo skunde išdėstytus argumentus, susijusius su tariamu standarto *de facto* įpareigojamuoju pobūdžiu, ir kad ji tik ginčija atsakymus, pateiktus į jį ginčijamo sprendimo 89–89 punktuose. Be to, reikia

manyti, kad ieškovė nepateikė jokių naujų reikšmingų įrodymų, kad užginčytų Komisijos argumentus ir išvadą.

115 Pirma, ieškovė ginčija aiškinimą, pateiktą ginčijamo sprendimo 89 punkte, kad tai, jog Portlendo cementas yra labiausiai Europoje parduodamas cementas, paprasčiausia atspindi, kam cemento pirkėjai teikia pirmenybę.

116 Tačiau, kaip teisingai tvirtina Komisija, ieškovė nepateikė jokių įrodymų, kurie įrodytų, jog situacija rinkoje pasikeitė patvirtinus standartą.

117 Be to, ieškovė, siekdama įrodyti, kad standartas yra *de facto* įpareigojantis, tik pakartoja savo skunde nurodytą argumentą, kad dauguma rinkoje esamo cemento atitinka standartą. Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, viena vertus, kad ieškovė nepaaiškina, kaip iš to, kad standartą atitinkantys produktai sudaro didžiausią Europoje parduodamo cemento dalį, galima daryti išvadą, jog standartas dominuoja rinkoje, kuri savo ruožtu grindžiama standartu. Kita vertus, ieškovė nenurodo jokių aplinkybių, kurios pagrįstų jos teiginį dėl atitinkamo produkto rinkos struktūros.

118 Todėl reikia konstatuoti, kad ieškovė neįrodė, jog ginčijamo sprendimo 89 punkte yra akivaizdi vertinimo klaida.

119 Antra, ieškovė kritikuoja ginčijamo sprendimo 88 punktą, kuriame Komisija daro išvadą, kad nors su viešaisiais pirkimais susijusios taisyklės neapima tam tikrų cemento produktų, žymimų „CE“ ženklu, jos gali būti vertinamos Direktyvos 89/106, o ne konkurencijos taisyklių atžvilgiu.

120 Tačiau nors ieškovė pakartoja argumentą, nurodytą jos skunde, kad produktas, nors ir žymimas „CE“ ženklu po Europos techninio liudijimo procedūros, gali nebūti viešųjų pirkimų sutarčių dalykas vien dėl to, kad neatitinka standarto, reikia konstatuoti, kad ji nenurodo, kuo Komisijos paaiškinimas yra klaidingas ir kodėl tariamam produkto išėmimui iš rinkos tokiomis sąlygomis netaikomas Direktyvos 89/106 6 straipsnis. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad minėtame Direktyvos 89/106 6 straipsnyje, skaitomame kartu su šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalimi, numatyta, kad valstybės narės privalo leisti pateikti į rinką produktus, žymimus „CE“ ženklu, įskaitant ir tuos, kurių atžvilgiu išduotas Europos techninis liudijimas. Be to, ieškovė pripažino, kad Direktyvos 89/106 6 straipsniu neleidžiama valstybėms narėms nustatyti barjerus produktų, atitinkančių direktyvos nuostatas, laisvam judėjimui.

121 Todėl reikia konstatuoti, kad ieškovė neįrodė, kad ginčijamo sprendimo 88 punkte yra akivaizdi vertinimo klaida.

122 Šios išvados nepaneigia ieškovės argumentas, kad nacionalinės teisės aktai neapima tokių produktų, kokius gamina ieškovė, naudojant tokias specifikacijas, kokios yra standarte. Šiuo atžvilgiu ieškovės pateiktų įrodymų nepakanka jos argumentui pagrįsti. Ji iš esmės remiasi Švedijos kelių eismo institucijos tariamu nuostatų taikymu, tačiau nenurodo šių taisyklių pobūdžio ir nuostatų, kurios pagrįstų jos argumentą. Be to, ji remiasi Jungtinės Karalystės komercinės asociacijos, tačiau ne viešosios institucijos, paskelbtomis gairėmis dėl betono selekcijos, ir nepaaiškina, kaip šių gairių buvimas ir turinys įrodo, kad standartas yra *de facto* įpareigojantis. Bet kuriuo atveju šis ieškovės argumentas nereikšmingas. Net jei nacionalinės teisės aktai neapima tokių produktų, kokius gamina ieškovė, naudojant tokias specifikacijas, kokios yra standarte, šis nėra privalomas todėl, kad jį patvirtino ESK. Tai, kad valstybės narės netaiko taisyklių, įtvirtintų Direktyvoje 89/106, galėtų būti priskiriama šios direktyvos

nuostatoms, kaip konstatuota šio sprendimo 120 punkte, tačiau tai nereiškia, kad standartas priskirtinas EB 81 straipsnio 1 dalies taikymo sričiai.

123 Be taisyklių, minėtų šio sprendimo 122 punkte, ieškovė nenurodo jokio konkretaus nacionalinės teisės akto, susijusio su standartu, pavyzdžio. Kalbant apie 2000 m. Įmonių GD parengtą ataskaitą reikia pažymėti, kad ieškovė pateikė tik dviejų dokumento puslapių ištrauką, kurio nei pavadinimas, nei adresatas, nei data nėra žinomi ir kuris nesusijęs su standartu. Be to, ieškovė tvirtina, kad šioje ataskaitoje nustatyti „barjerai“, bent jau iš dalies, ir veikiausiai 1996 m. kovą, buvo pateikti Komisijai skirtame *Cembureau* dokumente. Tačiau ieškovė nepaaiškina, kuo šie dokumentai yra reikšmingi įrodinėjant standarto *de facto* įpareigojamąjį pobūdį.

— Dėl kitų būdų patekti į rinką buvimo

124 Ieškovė ginčija Komisijos išvadą, kad standartas neturi įpareigojamojo pobūdžio, nes yra kitų patekimo į rinką būdų, būtent – Europos techninis liudijimas. Tačiau ji neįrodė, kad ginčijamo sprendimo 83–86 punktuose Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą.

125 Visų pirma reikia pažymėti, kad ieškovė neginčija ginčijamo sprendimo 82 punkto, pagal kurį kiti mechanizmai, ne tik atitiktis standartui, tokie, kaip antai Europos techninis liudijimas, egzistuoja norint gauti „CE“ ženklą ir patekti į rinką remiantis Direktyva 89/106.

126 Tačiau ieškovė tvirtina, kad nors visi „CE“ ženklu pažymėti produktai gali būti vienodomis sąlygomis pateikti į Bendrijos rinką, nebūtinai kiekvienas iš šių produktų privalo būti vienodo statuso. Bet ieškovė nepaaiškina, kokie yra skirtingų produktų, žymimų „CE“ ženklą, statuso skirtumai. Todėl reikia atmesti šį kaltinimą kaip nepriimtiną remiantis šio sprendimo 43 punkte priminta teismo praktika. Tuo atveju, jei šis argumentas būtų suvokiamas kaip susijęs su teiginiu, kad standartas dominuoja rinkoje, reikia pažymėti, kad jis jau buvo atmestas šio sprendimo 117 ir 118 punktuose.

127 Be to, nėra jokio pagrindo ieškovei tvirtinti, kad Komisija, nenustačiusi, ar Europos techninio liudijimo procedūra yra kitas veiksmingas būdas, padarė klaidą. Reikia pažymėti, kad Komisija ginčijamo sprendimo 86 punkte atsako į šį argumentą teigdama, kad Europos techninio liudijimo išdavimo procedūra funkcionuoja adekvačiai ir todėl yra praktiškas ir veiksmingas būdas patekti į Europos rinką, ir kad ieškovė nepateikė jokių detalių ar pavyzdžių dėl ginčijamų sunkumų. Ieškovės argumentas, kad procedūra nėra veiksminga, nebuvo pakankamai pagrįsta, kad paneigtų šią išvadą. Ieškovė remiasi konsultaciniu dokumentu dėl Direktyvos 89/106 peržiūrėjimo. Tačiau šis dokumentas, be kita ko, pateiktas dubliko stadijoje, yra bendras klausimynas, kuriuo trečiųjų suinteresuotųjų šalių prašoma pateikti pastabas. Todėl jis neįrodo Europos techninio liudijimo procedūros veiksmingumo, ypač specifinėje cemento srityje.

128 Galiausiai ieškovė dublike tvirtina, kad Europos techninio liudijimo procedūra kelia sunkumų, būtent dėl gairių ir dėl atitikties patvirtinimo sistemos nebuvimo. Darant prielaidą, kad ieškovė siekia kvestionuoti pačios procedūros cemento produktų atžvilgiu buvimą, reikia atmesti šį kaltinimą kaip nepriimtiną, taikant Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalį tiek, kiek jis, pirmą kartą pateiktas dubliko stadijoje, nekyla dėl teisės ar fakto aplinkybių, apie kuriuos buvo sužinota tik vykstant procesui, arba kuris pakartoja ieškinyje pateiktą pagrindą. Nors ieškovė bando teigti, kad Europos techninio liudijimo procedūra yra sudėtinga, jos argumentai nėra pakankamai pagrįsti siekiant įrodyti, kad negalima pasinaudoti šiuo kitu patekimo į rinką būdu.

Bet kuriuo atveju reikia konstatuoti, jog ieškovė savo dublike nurodo, kad jos produktų atžvilgiu galėjo būti išduotas Europos techninis liudijimas.

129 Remiantis visu tuo, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad Komisija išnagrinėjo ieškovės pateiktą informaciją, kuria siekiama įrodyti, jog standartas yra *de facto* įpareigojantis. Todėl ieškovė, kaltindama Komisiją tuo, kad ši neišnagrinėjo tariamo standarto poveikio, neatsižvelgia į tą analizę. Be to, darytina išvada, kad ieškovė neįrodė, jog ginčijamo sprendimo 80–90 punktuose yra akivaizdi vertinimo klaida tiek, kiek Komisija daro išvadą, kad standartas nėra įpareigojantis.

130 Todėl reikia atmesti antrąjį kaltinimą.

3. *Dėl trečiojo kaltinimo, susijusio su standarto nenagrinėjimu Direktyvos 89/106 atžvilgiu ir tariamu jo neatitikimu pagal šią direktyvą*

a) Šalių argumentai

131 Ieškovė visų pirma tvirtina, kad atliekant standarto analizę pagal EB 81 straipsnį būtina išnagrinėti jo atitiktį gairėms ir Direktyvai 89/106. Jei standartas neatitinka šios direktyvos reikalavimų, tai gali reikšti, kad jis neatitinka ir „pagrindinių EB sutarties teisės principų“. Standartai, kurie galėtų neatitikti Direktyvos 89/106 reikalavimų, darytų neigiamą poveikį rinkai, nepaisant kitų žymėjimo „CE“ ženklu procedūrų. Tokia analizė būtų dar reikalingesnė tuo atveju, kaip ir šioje byloje, kai standartas suteikia naudos pagrindiniams rinkos nagrinėjamų produktų gamintojams, tačiau daro žalą naujoves diegiančioms įmonėms. Bendrasis Teismas turėtų įvertinti standarto

galiojimą „pagrindinių EB sutarties teisės principų“ ir Direktyvos 89/106 atžvilgiu tam, kad nustatytų, ar tokio Komisijos vertinimo nebuvimas yra akivaizdi vertinimo klaida. Ieškovės požiūris atitinka 2005 m. sausio 26 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Piau prieš Komisiją* (T-193/02, Rink. p. II-209, 78 ir 79 punktai).

132 Antra, standartas neatitinka Direktyvos 89/106, o tai pripažino Įmonių GD, nes jis, remiantis šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalimi, turėjo būti „eksploatacinėmis produkto savybėmis grindžiamas standartas“. Tačiau jis yra tiek „sudėtimi“, tiek „eksploatacinėmis savybėmis“ grindžiamas standartas ir Komisija privalo nustatyti, kad šiuo atveju galėjo būti patvirtintas tik „produkto sudėtimi grindžiamas standartas“.

133 Trečia, ieškovė tvirtina, jog Komisija neginčija, kad jos produktai gali atitikti standarte nurodytus eksploatacinių savybių reikalavimus. Todėl jei šie produktai atitinka pagrindinius Direktyvos 89/106 reikalavimus, jie neturėtų būti pašalinti iš standarto taikymo srities dėl kitų, su pagrindiniais reikalavimais nesusijusių motyvų.

134 Komisija tvirtina, kad, remiantis Reglamente Nr. 17, pakeistame Reglamentu Nr. 1/2003, numatytomis procedūromis, ji nagrinėja tik skundus dėl EB 81 ir 82 straipsnių pažeidimo. Kadangi Bendrijos teisės pažeidimas nebūtinai yra EB 81 straipsnio pažeidimas, Komisijos įgaliojimai konkurencijos teisės srityje negali būti naudojami nagrinėjant bet kokius prekybos apribojimus. Be to, nagrinėdamas ieškinį dėl panaikinimo Bendrasis Teismas nagrinėja ginčijamo akto galiojimą. Bendrasis Teismas negali vertinti standarto galiojimo Direktyvos 89/106 atžvilgiu, nes teisminę kontrolę neišvengiamai apibrėžia konkurencijos taisyklės. Bet kuriuo atveju, ieškovės argumentai, susiję su standarto neatitikimu Direktyvai 89/106, nėra reikšmingi.

b) Bendrojo Teismo vertinimas

135 Ieškovė tvirtina, kad atliekant standarto analizę pagal EB 81 straipsnį reikia išnagrinėti jo atitiktį Direktyvai 89/106, kad Komisija privalėjo tai padaryti ir kad Bendrasis Teismas privalo įvertinti standarto galiojimą „pagrindinių EB sutarties teisės principų“ ir Direktyvos 89/106 atžvilgiu.

136 Šiuo aspektu reikia priminti, kad šis ieškinys susijęs su ginčijamo sprendimo, o ne standarto, teisėtumo patikrinimu. Todėl ieškovės kaltinimas, kuriuo siekiama, kad Bendrasis Teismas standarto galiojimą įvertintų „pagrindinių EB sutarties teisės principų“ ir Direktyvos 89/106 atžvilgiu, turi būti atmestas kaip netinkamas.

137 Be to, reikia pažymėti, kad Komisija ginčijamą sprendimą priėmė pasibaigus procedūrai, taikytai gavus pagal Reglamentą Nr. 17 pateiktą skundą. Iš to matyti, kad šio sprendimo teisminė kontrolė būtinai turi būti ribojama iš EB 81 ir 82 straipsnių išplaukiančių konkurencijos taisyklių, todėl ji negali būti taikoma kitų EB sutarties ar Direktyvos 89/106 nuostatų atžvilgiu (šiuo klausimu žr. 2006 m. vasario 23 d. Nutarties *Piau prieš Komisiją*, C-171/05 P, Rink. p. I-6991, 58 punktą ir 2006 m. liepos 18 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Meca-Medina ir MajESK prieš Komisiją*, C-519/04 P, Rink. p. I-6991, 58 punktą).

138 Iš visų išdėstytų aplinkybių matyti, kad visas ieškinys turi būti atmestas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

139 Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi ieškovė bylą pralaimėjo, iš jos turi būti priteistos Komisijos patirtos išlaidos, atsižvelgiant į šios reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (penktoji kolegija)

nusprendžia:

1. **Atmesti ieškinį.**

2. ***EMC Development AB*** **padengia savo ir Europos Komisijos bylinėjimosi išlaidas.**

Vilaras Prek Ciucă

Paskelbta 2010 m. gegužės 12 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.

Turinys

Teisinis pagrindas ..... II - 1635

A — Direktyva 89/106/EEB ..... II - 1635

B — Komisijos gairės dėl EB 81 straipsnio taikymo horizontalaus bendradarbiavimo susitarimams ..... II - 1637

Ginčo aplinkybės ..... II - 1639

A — Cemento rinkos dalyviai ..... II - 1639

B — Europos cemento standartas EN 197-1 ..... II - 1640

C — Produktai ..... II - 1640

D — Administracinė procedūra ..... II - 1641

E — Ieškovės skundo pagrindai ..... II - 1643

Ginčijamas sprendimas ..... II - 1644

Procesas ir šalių reikalavimai ..... II - 1645

Dėl teisės ..... II - 1646

A — Dėl priimtinumo ..... II - 1646

1. Šalių argumentai ..... II - 1646

2. Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 1648

B — Dėl esmės ..... II - 1651

1. Pirminės pastabos dėl Komisijai tenkančių pareigų nagrinėjant skundą dėl EB 81 straipsnio pažeidimo apimties ..... II - 1651

2. Dėl pirmojo ir antrojo ieškinio pagrindų, susijusių su akivaizdžiomis vertinimo klaidomis dėl standarto patvirtinimo procedūros ir dėl jo įpareigojamojo pobūdžio nebuvimo ..... II - 1653

a) Dėl standarto patvirtinimo procedūros ..... II - 1655

Šalių argumentai ..... II - 1655

Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 1659

— Dėl nediskriminacinio procedūros pobūdžio ..... II - 1659

— Dėl procedūros skaidrumo ..... II - 1663

— Dėl procedūros atvirumo ..... II - 1666

b) Dėl tariamai įpareigojamojo standarto pobūdžio ..... II - 1667

Šalių argumentai ..... II - 1667

Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 1670

— Dėl standarto poveikio ir jo *de facto* įpareigojamojo pobūdžio nagrinėjimo ..... II - 1670

— Dėl kitų būdų patekti į rinką buvimo ..... II - 1673

3. Dėl trečiojo kaltinimo, susijusio su standarto nenagrinėjimu Direktyvos 89/106 atžvilgiu ir tariamu jo neatitikimu pagal šią direktyvą ..... II - 1675

a) Šalių argumentai ..... II - 1675

b) Bendrojo Teismo vertinimas ..... II - 1677

Dėl bylinėjimosi išlaidų ..... II - 1678